

Okuma açlığı...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cuma, 21 Eylül 2018 21:20 -

Okumayı yemek gibi günlük hayatın ayrılmaz bir parçası durumuna getirseniz bile, insan bazen okuma açlığı hissediyor. Bazı kitaplar var, bunları okuyamadım açlığıdır bu ve hemen onları okumaya başlarsınız. Daha Eylül ayı bitmedi ama Temmuz-Ağustos ve Eylül bu bakımdan verimli geçti. Bir kere –esas olarak aldığım bir ders gereği- Foucault'nun şu an benim için özellikle önemli olan ve “ruhların yönetimi” olarak adlandırılan görüşünü öğrendim. Foucault buna “pastoral macht” adını veriyor, Ortaçağ ile ilgili bir terim çünkü bunu ilk uygulayan kilisedir. Bu bilginin ardından günümüzün Rusya Federasyonu'nda bu görüşün nasıl uygulandığını öğrendim. Önceki bir yazıda da belirtmiştim, Türkiye'ye çok benziyor. (Okuduklarımdan hepsi Almanca olduğu için isim belirtmiyorum.)

Bu arada Zizek'in Almandada yeni çıkan bir kitabını bitirdim. Sanırım Türkçeye de çevrilmiş: umutsuzluktaki cesaret. Zizek malum, kendisini fazlasıyla tekrarlayan bir yazar, bu nedenle önceden bildiğim bölümleri atlayarak okudum. Kitapta çok önemli iki belirleme vardı:

Birincisi: 20. yüzyılda komünistlerin büyük eksikliklerinden birisinin ayrı bir devlet teorisi kuramamak olduğunu belirtiyordu. Yazılarımı izleyen okurlar bilir, bu konuda daha önce birkaç yazı yazmıştım. Marksist devlet teorisi 1920'lerde Gramsci ve ardından esas olarak 1960'lı yıllarda Poulantzas ile gelişir. Foucault, Poulantzas'ın devlet anlayışını kabul eder: devlet bir ilişki biçimidir. Başlangıçta marksist olan Foucault daha sonra bu konudaki fikrini değiştirecektir.

Marx-Engels-Lenin'in devlet teorisi hayatta karşılığı bulunmayan bir teoridir. Devlet sadece hakim sınıfın baskı aygıtı değildir, başka ve çok önemli işlevleri vardır.

Reel sosyalist ülkeler tarihe karıştıklarında devletin parçalanmadığını, yönetim kademelerinde önemli değişiklik olmadan eski komünistlerden oluşan yeni burjuvazinin devleti olduğunu arada belirteyim.

Yıllar önce bir panelde konu bu değildi ama nereden nasıl oldu şimdi hatırlamıyorum, konu buraya geldi. Diğer iki panelist marksizm-leninizm parçalamaya başladılar. Ben de somut olarak reel sosyalizm nasıl çözüldü, burjuvazi nasıl ortaya çıktı ve hızla zenginleşti, devlet nasıl önemli

Okuma açlığı...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cuma, 21 Eylül 2018 21:20 -

dönüşüm geçirmeden sosyalizm sonrası kapitalizmin devleti oldu; bunu anlattım. Tık yok! Nasıl olsun ki, somut konuşalım, öyle değil mi?

Zizek'in kitabındaki bence ikinci önemli belirleme Çin Halk Cumhuriyeti ile ilgilidir. Zizek, bu ülkede komünist partisi yönetiminde gelişen kapitalizmin şu özelliğine dikkat çeker: böylesine vahşi sömürü altında işçi sınıfının önemli hareketlilik sergilememesi ancak komünist partisi yönetimi altında mümkündür.

Çin'de grevler var ama dikkate alınabilecek düzeyde değil ve bunun böyle olması ancak KP sayesinde mümkün olabilmektedir.

Kadın Cihatçılar kitabını bitirdim, bir başka kitap İslam Devleti ile ilgiliydi, o da bitti. Şimdi Almanca adıyla "Parçalanmış Ülkeler" başlıklı kitabı okuyorum, Arap dünyasını anlatıyor. Yeni bir şey öğrenmedim ama bilinenin rakamlarla somutlaşması daha iyi oluyor. ABD'nin Irak'ı işgal etmesinin ardından yöneticiliğe getirilen Paul Bremer sivil bir geçiş hükümeti kuruyor ve ilk iş olarak Irak ordusunu feshediyor ve Baas Partisi üyelerinin tümünü de işten atıyor. Silahlı eğitim görmüş, savaş tecrübesi olan ve silahlı yüz binlerce kişi bir anda işsiz kalıyor. Bunlara 100 bin civarında Baas yöneticisi de ekleniyor.

Ardından Irak'ta nüfusun çoğunluğunu oluşturan Şii her alanda Sünnileri dışlamaya başlıyorlar...

Bu uygulamaların ardından, İslam Devleti (İD) Irak'ta nasıl birdenbire güçlendi? diye sormak anlamsız oluyor. Eski Irak ordusunun artık hiçbir şey olmayan subayları, askerleri ve Baas partisi üyeleri ve yöneticileri İD'nin kadroları oluyorlar. İD, Sünnilerin sözcüsü olarak hızla güç kazanıyor. Başlangıçtaki adı Irak Al Kaide'si ama güçlenince Irak-Suriye İslam Devleti ve ardından da sadece İslam Devleti oluyor, Afganistan'daki Al Kaide merkeziyle bağına koparıyor.

Birkaç kitabı birden okumayı severim, okuduklarımdan bir tanesi Almanca olarak iç savaş adını taşıyor. Yeni savaş teorisi ilgi alanlarımdan birisidir. Bu teori 1990'lı yıllarda Mary Kaldor'un "Yeni Savaş" kitabıyla başlar, bu kitapta özellikle Yugoslavya savaşı incelenir. Aslında incelenen savaşın bir çeşidi olan iç savaş ve 1945 sonrasındaki savaşların büyük bölümünü de devletler arasındaki savaşlar değil iç savaşlar oluşturuyor. Okuduğum kitabın yazarı iç savaş kavramını genişletiyor çünkü İngilizcede civil war, Almandada Bürgerkrieg olarak ifade edilen bu savaş, bir

Okuma açlığı...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cuma, 21 Eylül 2018 21:20 -

Ülkenin vatandaşları arasındaki savaşı anlatır ama böyle savaşlar da artık kalmadı çünkü iç savaşlar küreselleşti. Afrika'da yerini haritada zor bulacağımız bir ülkede bile iç savaş çıktığında dışarıdan müdahale geliyor, şöyle veya böyle ama geliyor. Savaş ülke nüfusunun bir bölümünün diğer bölümüne karşı yürüttüğü savaş olmaktan çıkıp çok aktörlü hal alıyor.

Bunun en yakın örneği Suriye'de ama benzer örnekler fazlasıyla bulunuyor.

Sözüm ona politik analiz yapan bazı yazarlar genel teorideki gelişmeyi bilmedikleri için "Suriye'deki savaşa dış müdahaleden" ediyorlar. Hangi savaşa dış müdahale yok ki! Bir ülkenin içindeki insanlarla sınırlı iç savaş eskidendi, artık bulunmuyor.

Çok önemli bir konudur ve yazacağım yeni kitapta özellikle üzerinde duracağım.

Bu okumalar içinde iki tane önemli belirleme de öğrendim:

Birincisi, Clausewitz'in "savaş politikanın başka araçlarla sürdürülmesidir" sözünün esas olarak devletler arasındaki savaşlarla ilgili olduğudur. Yeni iç savaşlar aynı zamanda katılanların geçim kaynağıdır. Mary Kaldor rakip güçler arasında yapılan ticari işbirliklerini buna örnek olarak verir. Her iç savaşta benzerleri yaşanmaktadır.

İkinci ise, Foucault'nun Makyavel eleştirisidir. Bu konuda kendisi bir şey yazmamış, Makyavel ile aynı dönemde yaşamış ama onu eleştirmiş kişilerin görüşlerini derlemiştir. Makyavelizm, kısaca, yönetici (diyelim prens) konuma yükselmiş kişinin, bu konumunu kaybetmemek için neler yapması gerektiğini açıklar ve eleştirenlere göre bu yapılan yöneticilik değildir. Kitle yöneticiliği başka bir şeydir.

Pratik tarafından defalarca kanıtlanmıştır: bir sürü manevrayla durumu bir süre idare edebilirsiniz ama fazla sürdüremezsiniz. Performans yoksa orada kalamazsınız... Ve bazen aşağıya kötü indirirler...

Okuma açlığı...

Engin Erkiner tarafından yazıldı
Cuma, 21 Eylül 2018 21:20 -

Şimdilik bu kadar...